

REZULTATI ANKETE UPCG

11.07.2007. god

Unija poslodavaca Crne Gore je u junu 2007. godine realizovala anketu među crnogorskim privrednicima, s ciljem identifikovanja uticaja poslovnog okruženja i rada Opština na poslovanje preduzeća. U anketi je uključeno 112 preduzeća, članova Unije poslodavaca Crne Gore, po metodi „slučajni uzorak“, uz samo jedan uslov – da je preduzeće koje učestvuje u anketi u privatnoj svojini. Smatramo da je ovakav uzorak u potpunosti reprezentativan i da može poslužiti UPCG i najširoj javnosti za dalju analizu ove oblasti.

Dvije teme koje su činile osnovu ankete UPCG bile su: uticaj poslovnog okruženja i uticaj rada Opština na poslovanje preduzeća. U tom smislu, a iz razloga izbjegavanja generalnog ocjenjivanja rada Opština, anketom je koncipirano 14 pitanja kojima se vrši diferencijacija u odnosu na različite sektore rada opštinskih organa. Cilj UPCG bio je da se problemi koji poslodavci imaju u komunikaciji sa opštinskim organima što preciznije odrede.

I – Četiri pitanja obuhvatila su opšte teme, na osnovu čijih se odgovora mogu izvesti sledeći zaključci:

1. Oko 63% anketiranih poslodavaca smatra da je Opština veoma malo ili nimalo naklonjena razvijanju poslovanja preduzeća, dok samo 15% smatra da je Opština naklonjena njihovom poslovanju.
2. Što se tiče opštinskih poreza i drugih opterećenja i dažbina, 49% anketiranih misli da oni nisu razumni i pravični.
3. Za 62% poslodavaca opštinski zvaničnici na nepravičan ili prilično nepravičan način primjenjuju ista pravila za sva preduzeća, iz čega se može izvesti zaključak da opštinski zvaničnici postupaju po principu „dvojnih standarda“. Međutim, nalaženje razloga za ovakav njihov rad zahtijeva dublju anketu.
4. Da se opštinski inspektori ne ponašaju na profesionalan i častan način smatra 39,5% poslodavaca. Svega 4,4% poslodavaca su apsolutno sigurni u profesionalizam opštinskih inspektora.

II – Tri pitanja ticala su se organizacije i funkcionisanja opštinskih organa. Na osnovu odgovora izvodimo sledeće zaključke:

1. Što se tiče termina izvršenja isplate, 67% poslodavaca smatra da je informisanje od strane Opština neredovno.
2. Više od polovine anketiranih poslodavaca (51,15%) iskazali su da često moraju da plaćaju više nego jednom opštinskom odjeljenju za sličnu vrstu poreza.

3. Gro anketiranih poslodavaca (97,82%) misle da bi Opština trebala da preduzme strožije mjere po pitanju neregistrovanih firmi („rad na crno“).

III – Tri pitanja obuhvatila su mišljenje poslodavaca o opštinskim dozvolama i vremenu potrebnom za njihovo dobijanje, kao i preprekama za privredni rast u njihovim opštinama.

Rezultati su sledeći:

1. Što se tiče određivanja vremenskog perioda, potrebnog za dobijanje dozvole za rad, većina poslodavaca (65,9%) ne može dati tačnu procjenu, dok 21% poslodavaca smatra da je za dobijanje te dozvole potrebno manje od 15 dana.
2. Kada je u pitanju građevinska dozvola, 75,6% poslodavaca ne može dati procjenu vremena potrebnog za dobijanje te dozvole, dok 9,72% poslodavaca smatra da je za njeno dobijanje potrebno manje od 15 dana.
3. Većina poslodavaca (35,6%) smatra da je najveća prepreka privrednom rastu u njihovoj opštini birokratija, zatim korupcija (22%), dok samo 3,38% anketiranih misli da opštinska služba ne predstavlja nikakvu prepreku razvoju preduzeća.

IV – Tri pitanja u anketi vezana su za mišljenje o rasprostranjenosti korupcije u opštinskim službama, a od rezultata ističemo:

1. Korupcija među opštinskim lokalnim zvaničnicima/osobljem za 58% anketiranih poslodavaca predstavlja problem za poslovanje, dok 30% anketiranih nije imalo takvog iskustva.
2. Takođe, 52,36% anketiranih poslodavaca uvjereni su da su nezvanične isplate za lokalne zvaničnike važne za obavljanje posla na nivou Opštine.
3. Za poslovanje u njihovom gradu oko 57% poslodavaca misli da je važno davati poklone poreskim i drugim inspektorima.

V – Poslednje pitanje vezano je za perspektivu budućeg rasta kompanija koje su učestvovala u anketi, i treba naglasiti da 65,21% ispitanika smatra da će doći do rasta njihovih kompanija, dok samo 4,34% misle da će doći do smanjenja njihovih preduzeća.

ZAKLJUČAK

Na osnovu sprovedene ankete nameće se zaključak da opštinske službe i organi, po mišljenju poslodavaca i privrednika, nisu dobro organizovani niti dobro funkcionišu, posebno kad je u pitanju izdavanje dozvola ili pravovremeno informisanje obveznika opštinskih dažbina a, takođe, poslodavci imaju i mnogo zamjerki koje se odnose na korumpiranost opštinskih službenika.

Takođe, na osnovu rezultata ankete, UPCG zaključuje da se pojedini oblici biznis-barijera mogu prepoznati kroz:

- složene procedure i mnoštvo dokumentacije obavezne da bi se otpočeo biznis na području neke opštine;
- neodređenost i nedorečenost propisa, a posebno nejasnih razlika pojedinih vrsta poreskih instrumenata i instrumenata naknade, što nosiocima biznisa povećava startne troškove usljed dodatnih angažovanja eksperata za tumačenje i primjenu tih propisa;

- umnožavanje i dupliranje pojedinih opštinskih poreza i naknada, narošito u oblasti građevinarstva. Tako je 8 različitih opštinskih poreza, taksi i naknada zasnovano na površini zemljišta ili objekta, a za korišćenje opštinske imovine se naplaćuju i lokalne komunalne takse i administrativne takse;
- oblike diskrecionog odlučivanja kojima se neopravdano stimuliše ili destimuliše određena privredna aktivnost;
- primjene niza propisa, očito zastarjelih i suprotnih novim sistemskim rješenjima i standardima Evropske Unije (primjer je Zakon o prometu robe donijet u osnovnom tekstu još 1978.g čije su zadnje izmjene uslijedile 1980. god);
- ispunjavanje jednog uslova za dobijanje dozvole, odnosno odobrenja, često se, bez osnova, vezuje za ispunjavanje drugog ili drugih uslova koji međusobno nijesu u direktnoj vezi, ali ih nosilac takvih uslova, van svog djelokruga, tako tumači i tretira. To ozbiljno dovodi u pitanje efikasnost koncepta „jednog šaltera“ u proceduri dobijanja dozvola, odnosno odobrenja, za otpočinjanje biznisa.

*****

Imajući u vidu posebno Program rada Vlade RCG za 2007.god i Ekonomsku politiku Vlade RCG za 2007.god, naročito u dijelu Programa eliminisanja barijera za rad preduzetništva u RCG i Akcioni plan za eliminisanje biznis-barijera, potrebno je da predstavnici UPCG, inspeksijski organi i drugi zainteresovani subjekti, pojedinačnim i zajedničkim aktivnostima, stvaraju mogućnosti za:

- aktivan odnos u procedurama reformisanja zakonodavstva, kojim treba potencirati efikasna, predvidljiva, transparentna i korektna rješenja u oblastima poreza, taksi i naknada u RCG;
- aktivno praćenje privredne, inspeksijske i ukupne administrativne prakse po pitanjima poreza, taksi i naknada u RCG, a radi ocjena primjenljivosti i svrsishodnosti važećih rješenja;
- organizovanje zajedničkih sastanaka, press-konferencija, izdavanjem publikacija i sl., a u cilju uticaja na razjašnjavanje nedoumica i dilema u primjeni propisa u oblasti poreza, taksi i naknada u RCG;
- međusobna razmjena iskustava iz osnova rješavanja konkretnih spornih slučajeva poreskih, taksenih i obaveza naknada u RCG.